

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Efez borey se

Citaaboo fahamandiroo

Efez man'ti kala koyra beeri. A sii kala gandaa ra kaŋ se i ga nee Tirki.

Pol diyawtaray naarumay hinzantoo ra, a na jiiri hinza tee Efez. Waatoo kaŋ Pol ga batagaa woo sanba Efez borey se, a sii kala kasaa ra. Hayaa kaŋ a g'a har batagaa ra ga hin ka zamnandi ihinka:

- 1. Nongu jinaa ra boro ga dii kaŋ Pol ga nee kaŋ hayey kaŋ goo beenaa ra nda wey kaŋ goo laboo ga kul ga kaa ka tee affoo Almasihu ra (zamnaa 1.10).*
- 2. Nongu hinkantoo ra Pol ga nga batagaa cawkey bayrandi kaŋ i ma tee affoo. Woo ti haya kaŋ ga ngi hunayan taagaa cebe kaŋ ga duwandi Almasihu bande. A ga ūelaj Irkoy hinoo ga, a nee mo ganakey ma Irkoy hinoo tee wongu jinay.*

Batagaa woo ra ir ga dii kaŋ ganakey si hin ka tee affoo nda i mana denji Hallasikaa ga kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu.

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maapey

nda fooyanoo kaŋ teendi i se

1 ¹ Agay Pol kaŋ ti *Almasihu Isa *diyaw Irkoy ibaayoo ra ka batagaa woo sanba Irkoy boro henantantey se kaŋ ti Almasihu Isa boro laadirantey^a [kaŋ goo Efez koyraa ra]. ² Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu *anneemaa nda alaafiyaa ma kaa war ga.

Albarkaa kaŋ Irkoy n'a noo ir se Almasihu bande

³ Albarka ma bara Irkoy se kaŋ ti ir Koyoo Isa *Almasihu Koyoo nda nga Baabaa. A na nga *Hundoo albarka dumey kul daŋ ir ra beenaa nongey ra Almasihu alhormaa ra. ⁴ Irkoy n'ir suuba Almasihu albarkaa ra za aduŋna mana daara, hala ir ma tee Irkoy boro henantanteyan nda boroyan kaŋ ga laybu sii nga jine nga bajoo ra. ⁵ A n'a kayandi za gayyan k'ir tee ize kanbariyan Isa Almasihu albarkaa ra ka sawa nda nga ibaayoo kaŋ ga kan a se, ⁶ hala ir ma Irkoy darŋaa saabu nda nga *anneemaa kaŋ a n'a doori ir boŋ nga Baakaa albarkaa ra.

⁷ Nga k'ir feeri k'ir kaa zunubu ra nga kuroo albarkaa ra, a n'ir laybey yaafa ka sawa nda nga anneemaa beeriyanoo. ⁸ A hanse ka anneemaa woo boobandi ir se nda lakkal nda fahamay dumi kul. ⁹ A na nga ibaayoo sirroo bayrandi ir se ka sawa nda woo kaŋ ga kan a se kaŋ a n'a kayandi za gayyan Almasihu ra. ¹⁰ Nga ibaayoo ra, nda waatey timme, a ga hayey kaŋ goo beenaa ra nda hayey kaŋ goo laboo ga kul tee affoo Almasihu ra.

¹¹ Almasihu albarkaa ra ir duu ir bagaa tuboo^b, ir kaŋ a bay k'ir kayandi ka sawa nda Irkoy dunbandiroo. Nga da no ma haya kul tee ka sawa nda woo kaŋ a n'a kayandi nga ibaayoo ra, ¹² hala ir kaŋ jin k'ir naataa daŋ Almasihu ra, ir ma Irkoy darŋaa saabu.

¹³ Almasihu albarkaa ra war mo, war maa cimoo ūennoo kaŋ ti *Alhabar Boryaa kaŋ na war hallasi. War naanay a, woo banda ga, tammaasaa kaŋ allaahidoo zandi kaŋ ti Hundi Henanantaa huru war ga. ¹⁴ Hundi Henanantaa woo ti tolmaa ir tuboo se kaŋ g'ir hakiikandi kaŋ ir ga duu gomnoo ir feeriyanoo ga ka Irkoy darŋaa saabu.

^a1.1 Almasihu Isa boro laadirantey, Grek ūenni ra, almaganaa faa ti Almasihu Isa ganakey.

^b1.11 Almasihu albarkaa ra ir duu ir bagaa tuboo, Grek ūenni ra, almaganaa faa ti Almasihu albarkaa ra ir daŋandi jere ga.

Pol ga Irkoy ŋaaray Efez borey se

¹⁵ Woo se agay mo, za ay maa naanaa kaŋ war n'a daŋ ir Koyoo Isa ra, nda takaa kaŋ nda war ga baa Irkoy boro henanantey kul, ¹⁶ ay mana fay nda ka albarka daŋ Irkoy se war here, ay ŋaarayrey ra ay ga hongu war. ¹⁷ Ay g'a ŋaaray ir Koyoo Isa *Almasihu Koyoo ga kaŋ ti Baabaa Irkoy daržantaa, a ma war noo nga *Hundoo kaŋ ga lakkal noo ka Irkoy bayraa bangandi war se. ¹⁸ A ma war biney moŋey feeri hala war ma naataa bay kaŋ se a na war cee, ka nga daržaa beeriyanoo bay kaŋ Irkoy boro henanantey g'a tubu, ¹⁹ ka hini beeroo bay kaŋ a n'a daŋ ir kaŋ ga naanay ga. Hinoo woo, a n'a sanba nda nga gaaboo kul. ²⁰ A n'a cebe Almasihu bande waatoo kaŋ a n'a tunandi bukawey ra k'a gorandi nga kabe guma ga beenaa nongey ra. ²¹ A n'a gorandi kokoytaray kul boŋ, nda hini kul boŋ, nda gaabi kul boŋ, nda koytaray kul boŋ, nda maa kaŋ ga harandi kul boŋ, a ma tee zamanoo woo ra wala zamanoo kaŋ ga kaa ra. ²² Irkoy na haya kul daŋ Almasihu cewey cire, a n'a daŋ haya kul jine k'a tee *Egilizoo boŋoo. ²³ Egilizoo man'ti kala nga gaahamoo, nga no ma haya kul too nongu kul here.

Ka hun buuyan ra ka huru hunayan ra

2¹War mo kaŋ bay ka buu war laybey nda war zunubey maaganda se, ²war cindi ka dira i ra sanda takaa kaŋ nda aduŋŋa ga dira ka sawa nda Ibilisi kaŋ ti hewoo hini laalaa boŋkoynoo, hundoo kaŋ ga goy sohō da borey ra kaŋ si haŋajer. ³Ir mo cindi i ra, ir nda ey kul marga ka hanga hayey kaŋ hundi g'i boonay, nda nga ibaayey, nda ir miilewey bande. Ir azzaatoo kate ir ma tee sanda borey cindey kaŋ ti boroyan kaŋ goo Irkoy futayyanoo cire.

⁴Amma Irkoy kaŋ ga hanse ka tamalla, baji beeroo kaŋ a n'a tee ir se maaganda, ⁵ka gar ir buu ir laybey ra, a n'ir hunandi *Almasihu bande. Irkoy *anneemaa albarkaa ra war hallasi. ⁶A n'ir tunandi a bande k'ir gorandi a bande beenaa nongey ra Almasihu Isa albarkaa ra. ⁷A na woo tee hala zamaney kaŋ ga kaa ra, a ma borohennataray ka nga anneemaa beeriyanoo kaŋ ga bisa haya kul cebe ir se Almasihu Isa albarkaa ra. ⁸Zama Irkoy anneemaa albarkaa ka war hallasi, naanay k'a noo war se, man'ti war k'a tee de, Irkoy nooyan no. ⁹Man'ti teegoy henna k'a tee, hala boro kul masi bolsay. ¹⁰Zama ir man'ti kala Irkoy teegoy. A na Almasihu Isa k'ir taka hala ir ma teegoy henney kaŋ a n'i soolu za gayyan ir ma hin k'i ka dira.

Ir kul ti affoo Isa Almasihu ra

¹¹Woo maaganda se wa hongu takaa kaŋ ga war cindi: waatoo din gaaham here war man'ti kala dumiyay kaŋ man'ti Alyahuudu. Borey kaŋ se i ga nee borey kaŋ hurubangu ga war dii nda jofolo, alaada kaŋ kabe g'a daŋ ngi gaahamey ga maaganda se. ¹²Waatoo din war cindi ka mooru *Almasihu, war sii nda fondo ka huru Izirayel jamaa ra, Irkoy *amaanawey allaahidoo kaŋ a n'a zaa, war sii nda i ra haya kul. Naata sii war se, aduŋŋa ra war cindi ka mooru Irkoy. ¹³Amma sohō, Almasihu Isa bande, war kaŋ waatoo din war ga mooru, Almasihu kuroo na war manandi. ¹⁴Nga hunday ti ir alaafiyaa, hayey kaŋ fay ka tee ihinka, a n'i tee affoo. Nga hamoo ra, cetaa kaŋ ga faya kaŋ ti iberitaray, a n'a kayri. ¹⁵A na Musa *ašariyaa nda nga yaamarey kaŋ goo alhukumey ra tuusu hala nga ma ihinkaa kaŋ ti Alyahuudey nda dumey kaŋ man'ti Alyahuudu kul tee boro taaga foo nga albarkaa ra ka alaafiyaa gorandi, ¹⁶ka ihinkaa kul tee gaaham folloku ka ngi nda Irkoy waafakandi *kanjandibundoo albarkaa ra, ka iberitaray wii. ¹⁷A kaa ka alaafiyaa *Alhabar Boryaa har war kaŋ ga mooru se, a n'a har wey kaŋ ga man se. ¹⁸Zama Almasihu albarkaa ra ir nda ngi kul, *Hundi folloku ra ir ga hin ka too Baabaa Irkoy do.

¹⁹Woo ra war man'ti yawyan koyné, wala taabušiyay, war goo Irkoy boro henanantey jamaa ra, war goo Irkoy hugoo borey ra. ²⁰War tee cinaroo nongu, cinaroo asaasoo boŋ war cinandi kaŋ man'ti kala *diyawey nda annabey. Almasihu Isa hunday ti hugoo kanjoo tondoo. ²¹Almasihu ra hugoo kul ga cere dii ka kay ka tee ir Koyoo *hugu henanantaa. ²²Nga da ra war mo goo ma marga ka tee cinaroo nongu ka tee gorodoo Irkoy se nga Hundoo albarkaa ra.

Goyoo kaŋ Pol n'a tee dumey here kaŋ man'ti Alyahuudu

3¹Woo maaganda se agay Pol tee kasa-ize *Almasihu [Isa] sabboo se, war kaŋ man'ti Alyahuudu maaganda. ²Šikka sii kaŋ war maa Irkoy *anneemaa goyoo kaŋ nondi ya ne war maaganda se. ³[Zama] Irkoy nka nga sirroo cebe ya ne bangayyan ra, sanda takaa kaŋ nda agay ne k'a hantum šenni kayna ra. ⁴Nda war n'a caw, war ga hin k'ay fahamaa bay Almasihu sirroo ra. ⁵Sirroo woo, Irkoy man'a bayrandi zamaney kaŋ bisa adamizey se sanda takaa kaŋ nda sohō a n'a cebe nda nga *Hundoo nga *diyaw henanantey nda nga annabey se. ⁶Sirroo ne: *Alhabar Boryaa albarkaa ra dumey kaŋ man'ti Alyahuudu nda Alyahuudey ga duu tubu follokaa, i ga tee kunturu follokaa, i ga marga Irkoy allaahidu follokaa ra kaŋ a n'a zaa Almasihu Isa alhormaa ra.

⁷Ay tee a se goykaw ka sawa nda Irkoy anneemaa nooyanoo kaŋ nondi ya ne nga hinoo albarkaa ra. ⁸Agay kaŋ kacca nda Irkoy boro henanantey kul, anneemaa woo nondi ya ne ka Almasihu gomnoo beeriyanoo kaŋ si hin ka bayrandi ka ben har dumey kaŋ man'ti Alyahuudu se. ⁹Sirroo goyoo din kaŋ nda Irkoy kaŋ na haya kul taka, kaŋ tugandi za zamanyaŋ, a n'ay noo y'a kaarandi [borey kul se], ¹⁰hala *Egilizoo bande sohō Irkoy lakkaloo kaŋ ga dumi-dumi, a ga waaniwaani ma cebandi hini nda gaabey se kaŋ goo beenaa nongey ra. ¹¹A na woo tee ka sawa nda dunbari abadantaa kaŋ a n'a ka goy Almasihu Isa ir Koyoo albarkaa ra. ¹²Almasihu bande, lakkalkanaa kaŋ ir duu a, a ra, no ma kate ir ma hin ka man Irkoy nda naanay timmante. ¹³Woo se ay g'a wiri war ga, zarabey kaŋ ga duu agay war maaganda se masi war biney kaa. War daržaa no.

Bajoo kaŋ Almasihu n'a cebe

¹⁴Woo se ay ga kanje sonbu Baabaa Irkoy se ¹⁵kaŋ ra hayragey kul maapoo hun kaŋ goo beenaa ra nda laboo ga. ¹⁶A ma kate war kunehere bora albarkaa ma tonton nda hini nga *Hundoo albarkaa ra ka sawa nda nga daržaa beeriyanoo, ¹⁷hala a ma naanaa ka *Almasihu gorandi war biney ra, de mo war ma linji sinji ka tabati baji ra. ¹⁸Woo ra war nda Irkoy boro henanantey kul ga hin ka duu gaabi ka Almasihu bajoo hayyanoo, nda nga kuuyanoo, nda nga kayyanoo, nda nga guusuyanoo bay. ¹⁹Koyne mo ka Almasihu bajoo bay kaŋ bisa bayray kul ka too met nda Irkoy beeriyanoo kul.

²⁰Boraa kaŋ ga hin ka haya tee kaŋ bisa haya kul kaŋ ir g'a ŋaaray wala woo kaŋ ir g'a hongu ka sawa nda hinoo kaŋ ga goy ir ra, ²¹darža ma bara a ga *Egilizoo ra, a ma bara a ga Almasihu Isa albarkaa ra, zamaney kul izey ma darža daŋ a ga abada hala abada. Amin.

Egilizoo tee affoo Almasihu albarkaa ra

4¹ Woo maaganda se ay g'a ŋaaray war ga, agay kaŋ ti kasa-ize ir Koyoo maapoo se, ciyayanoo kaŋ nda war ciyandi, war ma dira nda taka kaŋ ga hima nda a,² nda boŋ yeeti gandayan, nda bineyaynay, nda suuri, war ma cere muŋe nda baji.³ War ma gaabandi war cere diiyanoo ga Irkoy *Hundoo albarkaa ra, alaafiya ma tee linjoo kaŋ ga war dii cere ga.⁴ Gaaham folloku bara, Hundi folloku bara, takaa kaŋ nda war ciyandi naata folloku se kaŋ ti war ciyayanoo naataa.⁵ Koy folloku bara, nda naanay folloku, nda *batizeyan folloku.⁶ Irkoy folloku bara, nga ti boro kul Baabaa, a goo boro kul boŋ, a ga goy boro kul ra, a goo boro kul ra.

⁷ Amma ir affoo kul duu *anneemaa, boro foo kul duu nga bagaa takaa kaŋ nda *Almasihu baa.⁸ Woo se a harandi *Citaaboo ra ka nee:

«Kaŋ a žigi ka koy beene,
a kate baŋŋayan nga bande,
a na gomniyaŋ tee adamizey se.»^c

⁹ «A žigi» ti macin nda man'ti kaŋ a zunbu jina [nongey kaŋ goo] laboo koroo ra?¹⁰ Bora kaŋ zunbu da no ka žigi beenaa kul se beene hala a ma haya kul too.¹¹ Nga no ka boroyaŋ noo i ma tee *diyaw, a na affooyaŋ noo i ma tee annabiyaŋ, affooyaŋ a n'i noo i ma tee *Alhabar Boryaa harkawyaŋ, affooyaŋ a n'i noo i ma tee alfayaŋ nda cawandikawyaŋ,¹² hala Irkoy boro henanantey ma soolu nga goyoo teeyanoo se ka Almasihu gaahamoo cin k'a kayandi,¹³ hala ir kul ma tee affoo naanaa fonda ra nda Irkoy *Iz'aroo bayraa ra, ka tee adamize timmante, ka too ka tee boroyaŋ kaŋ nin sanda Almasihu.¹⁴ Woo ra ir si cindi ka tee zanka kaccuyaŋ kaŋ ga doydoy de cawandiyani kul kaŋ kaa hewoo g'i zaa ka koy, nda adamizey dargaa, nda ngi carmaa ra kaŋ ga borey firrindi.¹⁵ Amma ir ga cimoo har baji ra, woo ra ir ga tonton haya kul here bora kaŋ ti boŋoo albarkaa ra, Almasihu.¹⁶ Nga no ma kate kunturoo kul ma denji ka cere dii nda dobey kul kaŋ goo a ra, nongu foo kul nda nga goy takaa. Nga no ma kate kunturoo ma cinandi ka tonton nga boŋ ga baji ra.

Hunayan taaga Almasihu bande

¹⁷ Hayaa kaŋ ay g'a har k'a bayrandi ay Koyoo maapoo ga man'ti kala war masi yee ka dira sanda dumey kaŋ si Irkoy bay dira takaa, ngi lakkal yaadaa bande.¹⁸ Ngilakkaley sii kala kubay ra. Yawyaŋ no hunaroo here kaŋ hun Irkoy do ngi lakkal jaŋaa nda ngi binešendaa maaganda se.¹⁹ Biney mana yee ka kula, i na ngi boŋ noo haya futu boonayyan se ka haya žiiba dumi kul tee bila haawi.

²⁰ Amma war, man'ti takaa woo nda war na *Almasihu bay.²¹ Nda a gar war maar'a, i na war cawandi ka sawa nda cimoo kaŋ goo Isa ra,²² maanaa war na war teegoy žeeney naŋ, ka attabiya žeenaa kaa war ga kaŋ ga funbu ka hanga boonay dargantey bande.²³ War goo ma duu fahamay taaga war lakkaley ra.²⁴ War na attabiya taagaa daŋ war ga sanda darbay, woo kaŋ takandi ka hima nda Irkoy. A si diyandi kala cimoo šerretaraa ra nda nga henanyanoo ra.

²⁵ Woo maaganda se wa taari naŋ, war affoo kul ma cimi har ceroo se, zama ir man'ti kala cere gaaham nonguyaŋ.²⁶ «Nda war futu, war masi zunubu tee.»^d Waynaa masi kaŋ war futuyanoo ga.²⁷ War masi Ibilisi noo fondo kul.²⁸ Boro kaŋ ga zay, a ma fay nda zaytaray, a ma gaabandi ka [nga] kabey ka goy henna tee hala a ma hin ka tilasanti faaba.²⁹ Šenni futu kul masi hun war miŋey ra, wa šenni hinne har kaŋ ga boori, a ma borey nafa hala a ma tee borey kaŋ ga haŋajer se *anneema.³⁰ War masi Irkoy *Hundi Henanantaa binoo maray, Irkoy n'a daŋ war ga sanda tammaasa, feeriyanoo zaaroo se.³¹ War ma dooray kul, nda binetunay,

^c4.8 Zabur 68.19.

^d4.26 Zabur 4.5.

nda futay, nda zahāyan, wala wowi, nda laalay kul moorandi war. ³²Wa boori cere se, war ma hinna, war ma yaafa cere se sanda takaa kaŋ nda Irkoy yaafa war se Almasihu albarkaa ra.

Wa dira gaayoo ra

5¹ War ma tee Irkoy dendenkey, war man'ti kala nga izey, nga baakey. ² Wa dira baji ra, sanda takaa kaŋ nda *Almasihu baa ir, a na nga boŋ noo sanda sargari ir maaganda se, a tee sargari kaŋ sunnaaraa ga kan Irkoy se.

³ Woy nda aru izefututaray, wala žiibi dumi kul kaŋ no, wala albahiitaray, wey ngi maaney masi ba ciyandi war game, a si hima Irkoy boro henanantey ma wey tee. ⁴ Haya haawinte mo, wala šenni yaada, wala šenni futay, i kul si hima. Woy kaŋ ga hima ti albarka daŋyan Irkoy se. ⁵ Zama war ma bay kaŋ boro kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee, nda boro žiiba, nda albahiiri – tooru ganakaw no – si duu tubuhaya Almasihu nda Irkoy *Laamaa ra.

⁶ Boro kul masi war darga nda šenni koonuyaŋ, zama hayey wey maaganda se Irkoy futayyanoo ga kaa borey ga kaŋ si haŋajer a se. ⁷ War masi marga nda ey ka ngi hayey tee. ⁸ Waatoo din kubay ti war, amma sohō gaay ti war ir Koyoo albarkaa ra. Wa dira sanda gaay izeyaŋ. ⁹ Zama hayaa kaŋ gaay g'a hay man'ti kala: borohennataray dumi kul, nda šerretaray, nda cimi. ¹⁰ Wa hayey ceeci k'i laasaabu kaŋ ga kan ir Koyoo se. ¹¹ War masi marga nda kubaa teegoyey, i sii nda nafa, amma w'i fatawandi. ¹² Hayey kaŋ i g'i tee tuguyan ra, haawi no a ma ba harandi. ¹³ Haya kul kaŋ ga fatawandi, gaayoo g'a fattandi, ¹⁴ zama haya kul kaŋ fatawandi ga diyandi gaayoo ra, woo se i nee:

«Tun, ni kaŋ ga jirbi,

tun ka hun bukawey game,

Almasihu ga nga annuuraa daŋ ni ga.»

¹⁵ Wa hanse ka takaa laasaabu kaŋ nda war ga dira. War masi dira sanda hollokomyaŋ, wa dira sanda lakkalkoyniyaŋ ¹⁶ kaŋ ga goy nda waatoo kaŋ war duu a, zama zaarey wey ga laala. ¹⁷ War masi tee boroyaŋ kaŋ sii nda lakkal, war ma hayaa bay kaŋ ti ir Koyoo ibaayoo.

¹⁸ War masi war boŋ suwandi nda harifutu, izefututaray no, amma war ma too met nda Irkoy *Hundoo. ¹⁹ Cere bande war ma zaburyaŋ har, ka saabu dooniyaŋ, nda dooniyaŋ don kaŋ Irkoy n'i noo, war ma don k'ir Koyoo saabu nda war binoo kul. ²⁰ Alwaati kul, haya kul kaŋ no, war ma albarka tee Irkoy ir Baabaa se ir Koyoo Isa Almasihu maapoo ga.

²¹ Wa yee cere cire Almasihu beerandiyan maaganda se.

Woyey nda ngi kurpey

²² Woyey, wa ben war kurpey cire sanda takaa kaŋ nda war ga ben ir Koyoo cire. ²³ Zama kurpe ti woy boŋkoynoo sanda takaa kaŋ nda *Almasihu ti *Egilizoo boŋkoynoo. Nga ti gaahamoo^e Hallasikaa. ²⁴ Takaa kaŋ nda Egilizoo ga ben Almasihu cire, takaa din da haya kul ra woyey ma ben ngi kurpey cire.

²⁵ Kurpey, wa baa war wandey sanda takaa kaŋ nda Almasihu baa Egilizoo, de a na nga boŋ noo nga maaganda se ²⁶ hala nga m'a jisi jere ga Irkoy se k'a henanandi nda hari. A na nga meešennoo k'a jumay. ²⁷ Ka Egilizoo kayandi nga jine nda darža, bila žiibi, bila ndella, wala haya kaŋ ngi nda ey ga hima hala nga ma Egilizoo tee henanante kaŋ ga laybu sii. ²⁸ Takaa din da kurpe mo ga hima ka baa nga wandoo sanda nga boŋ gaahamoo. Boro kaŋ ga baa nga wandoo, ga baa nga boŋ. ²⁹ Boro kul mana bay ka konna nga boŋ gaahamoo, boro mm'a huna k'a saajaw, sanda takaa kaŋ Almasihu mo g'a tee Egilizoo se, ³⁰ zama ir man'ti kala nga gaahamoo nonguyaŋ. ³¹ *Citaaboo nee: «Woo maaganda se aru ga hun nga jaa nda nga baabaa do ka denji nga wandoo ga, de ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku.»^f ³² Sirroo woo

^e5.23 Gaahamoo woo man'ti kala Egilizoo.

^f5.31 Šintinoo 2.24.

ga beeri. Agay, ay si šelaŋ kala Almasihu nda Egilizoo ga. ³³Haya kul kaŋ no, war affoo kul ma baa nga wandoo sanda takaa kaŋ nda a ga baa nga boŋ, haya kaŋ ti woy, a ma nga kurŋoo beerandi.

Zankey nda ngi hayragey

6¹Zankey, wa hañajer war hayragey se [ir Koyoo maaganda se], haya no kañ ga hima. ²«Ni jaa nda ni baabaa beerandi», yaamar jinaa ti woo kañ bande allaahidu goo kañ ga nee: ³«hala ma duu albarka, ma duu aloomur laboo ga.»⁸
⁴War mo baabey, war masi war izey biney hasara, w'i biiri aladabu henna ra ka sawa nda ir Koyoo hoyrawey.

Bañney nda ngi koyey

⁵Bañney, wa hañajer war aduñña koyey se nda hunburay, nda jijiriyan, nda bine boryo sanda takaa kañ nda war ga hañajer *Almasihu se. ⁶War masi hayey tee ngi ndumey maaganda se sanda ka ceeci ka kan adamize se, amma wa tee sanda Almasihu bañnayan kañ ga goy ka Irkoy ibaayoo tee nda ngi biney kul. ⁷Wa goy nda bine hennay sanda haya kañ ir Koyoo se war g'a tee, man'ti adamize se, ⁸zama war ga bay kañ boro foo kul, a ma tee bañña wala borcin, haya henna kul kañ a n'a tee, a ga duu nga sufuraa ir Koyoo do.

⁹War mo bañney koyey, war ma takaa din da tee war bañney se, wa fay nda burbusuyan, zama war ga bay kañ ngi Koyoo nda war wanoo goo beenaa ra, de mo nga, a si borey bisandi cere.

Irkoy wongu jinawey kañ a n'i noo ganakey se

¹⁰Woo kul banda ga, wa duu gaabi ir Koyoo ra nda nga hini gaabantaa. ¹¹Wa Irkoy wongu jinawey kul dañ war ga, hala war ma hin ka kay Ibilisi carmawey se. ¹²Zama wey kañ ir nda ey ga wongu sii nda kuri, i sii nda gaaham, i man'ti kala hiney, nda gaabey, nda kubaa woo koyey, nda ganjey kañ goo beenaa nongey ra. ¹³Woo se war ma Irkoy wongu jinawey kul zaa, hala zaari laalaa hane war ma hin ka kay i jine, tangamyanoo banda ga, war ma hin ka kay.

¹⁴War ma kay war boñ ga, cimi ma tee hayaa kañ nda war ga war gamey haw, šerretaray ma tee guuru darbay kañ ga huru war jindey ra. ¹⁵Sooluyan ka alaafiyya *Alhabar Boryaa har ma tee taamey kañ goo war cewey ra. ¹⁶Haya kul kañ no, war ma naanaa zaa kañ ti koraa, a ga war faaba war ma boro laalaa kañ ti Ibilisi birawizey kañ ra nuune goo kul wii. ¹⁷War ma hallasiroo guuru fuulaa mo dañ. War ma Irkoy *Hundoo takubaa zaa, maanaa Irkoy meešennoo. ¹⁸Wa Irkoy ñaaray waati kul nga Hundoo albarkaa ra nda ñaaray nda suurandiyani dumi kul, war ma hanna cijin nda zaari ka gaabandi a ga. War ma Irkoy suurandi nga boro henanantey kul se, ¹⁹ka ñaaray agay mo se, hala waati kañ ay ga šelañ, Irkoy m'ay noo taka kañ nda ay ga Alhabar Boryaa sirroo har kaaray. ²⁰Alhabar Boryaa woo se ay tee dontokaw, nga se ay goo gaalayan ra. Wa Irkoy ñaaray hala ya hin k'a har kaaray, sanda takaa kañ ay ga hima k'a tee.

Fooyan kokorantaa

²¹Sohō war mo ma hayaa bay kañ ra ay goo, nda woo kañ ay g'a tee, ir armaa, ir baakaa nda ir Koyoo goykaw laadirantaa Tişik g'a har war se. ²²Ya nka cere-cere k'a sanba war do hala war m'ir misoo bay, de mo a ma war biney dañ.

²³Ir Baabaa Irkoy nda ir Koyoo Isa *Almasihu ma alaafiyya, nda bajoo, nda naanaa noo ir armyey se. ²⁴Irkoy *anneemaa ma bara borey kul bande kañ ga baa ir Koyoo Isa Almasihu nda baji kañ si ben.